

Plotni strnad *Emberiza cirlus* na avstrijskem Štajerskem

Cirl Bunting *Emberiza cirlus* in Austrian Styria

Johann BRANDNER

Kot predstavnik sredozemske, toplo-ljubne favne je plotni strnad *E. cirlus* gnezdilec južne in jugovzhodne Evrope. V vremensko ugodnih področjih Avstrije, na Tirolskem v dolini Inna (Gstader & Myrbach, 1986, Goodwin, 1965, Niederfolksgruber, 1968) na predarlberskem v okolici Bodenskega jezera (Bau, 1907) kakor tudi na področju Dunaja (Lugitsch, 1936a,b, 1937, 1948-1955, Tomek, 1947, Luft & Duda, 1970) in v gradiščanski dolini Purga (Ressel, 1980) opažamo tako posamezne osebkke kot pare.

Iz 19. stoletja je s Štajerske poznan en sam podatek (Seidensacher, 1862). 28. 6. 1841 je Seidensacher našel v neki loki pri Feldkirchnu, južno od Gradca, gnezdo s štirimi jajci. 25. 5. 1980 je Samwald odkril v Ölbergu pri Klöchu (vzhodna Štajerska) pojočega samca (Samwald F. & Samwald O., 1983). Od leta 1984 sta Brandner in Zimmerhackl opazovala plotne strnade v različnih krajih južne Štajerske: v Grassnitzbergu (Spielfeld), Leibnitzu, Kaltneleggu (Glanz), Unterglanzu in Sernau-u (Gamnitz). 148 let po gnezditvenem poročilu Seidensacherja nam je leta 1989 uspelo ugotoviti gnezditve v Unterglanzbergu in Sernau (Brandner, 1991). Tudi leta 1990 so bila ugotovljena tri in leta 1991 eno gnezdenje na tem področju. V bližnji, krajinsko in podnebno zelo podobni severnovzhodni Sloveniji je F. Bračko 2. 8. 1988 opazoval par plotnih strnadov pri krmljenju mladičev. (Bračko in litt.) Krajinske danosti, kot na primer vino-gradi, travišča in grmišča, gozdni pa-

robki, senožetni sadovnjaki, ustrezajo prebivališčnim zahtevam plotnega strnada. Izjemno mile zime brez snega v letih od 1987 do 1990 so omogočale redna zimska opazovanja, tako je bilo leta 1990 opazovanih sedem prezimujočih osebkov. Takšne za plotnega strnada ugodne vremenske razmere zagotovo pripomorejo k širjenju areala te vrste. Po drugi strani pa ne gre prezreti možnosti, da plotni strnad morda že dalj časa prebiva na južnem Štajerskem, a je bil doslej spregledan.

Plotnega strnada prištevamo k najredkejšim vrstam Štajerske in Avstrije, v Rdečem seznamu (Bauer, 1989) pa ga obravnavamo kot ogroženo gostujočo gnezdilko. (prev. I. G.)

LITERATURA

- BAU, A. (1907): Die Vögel Vorarlbergs. J. ber. Vorarlberg, Musealv. 44, 48 pp.
- BAUER, K. (1989): Rote Liste der gefährdeten Vögel und Säugetier Österreichs und Verzeichnisse der in Österreich vorkommenden Arten. Öst. Ges. für Vogelkunde, Klagenfurt, 58 pp.
- BRANDNER, J. (1991): Neuere Nachweise und Brutvorkommen der Zaunammer *Emberiza cirlus* in Österreich. Egretta, 34, 73-85 (1991).
- GOODWIN, D. (1965): Zaunammer *Emberiza cirlus* bei Leiblfing (Öst.) j. Orn. 106, 111.
- GSTADER, W. & H. MYRBACH (1986): Die Vogelwelt eines Teiches bei Inzing, Tirol. Monticola 5, 101-212.
- LUFT, I. & E. DUDA (1970): Zaunammer *Emberiza cirlus* auf dem Nußberg (Wien). Egretta 13, 3-4.
- LUGITSCH, R. (1936a): Die Zaunammer in Niederösterreich. Die Natur 12 88-89.

(1936b): Einiges vom Mödlinger Zaunammer. Die Natur 12, 128-129.

(1937): *Emberiza cirius* Brutvogel bei Wien. Orn. Monatsberichte 45, 202-204.

(1948-1955): Überwinternde *Emberiza c. cia* L. - Zippammer - und *Emberiza cirius* L. - Zaunammer. Aquila 55-58, 297.

NIEDERWOLFSGRUBER, F. (1968): Ornith. Beobachtungen aus Nordtirol. Monticola 1, 169-196.

RESSEL, F. (1980): Naturkunde des Bezirks Scheibbs. Tierwelt (1), Scheibbs, 392 pp.

SAMWALD, F. & O. SAMWALD (1983): Ornithologische Beobachtungen, vorwiegend aus der Oststeiermark in den Jahren 1979 und 1980. Mitt. Abt. Zool. Landesmuseum Joanneum 29, 19-40.

SEIDENSACHER, E. (1862): Mitteilungen über das Brüten mehrerer Vögel der Steierm. Ver. k und k zool.-bot. Ges. 12, 787-794.

TOMEK, R. (1947): Über Nestbau und Eier der Zaunammer in Österreich. Natur und Land 33/34, 52-53.

POVZETEK

Po letu 1841 je bila v letih 1989, 1990 in 1991 v krajih Unterglanzberg in Sernau ugotovljena gnezditelj plotnega strnada *Emberiza cirius*. Habitat je tam bogato sestavljen: prepletajo se vinogradi, senožetni sadovnjaki, travišča in grmišča in gozdni robovi. Avtor pripisuje širjenje areala te sicer sredozemske vrste v kraje z izrazito celinskim podnebjem, predvsem milim zimam, kakršne so bile v letih od 1987 do 1990, ko je bilo mogoče to vrsto strnada opazovati v teh krajih tudi pozimi. Seveda pa ni izključeno, da je bila vrsta doslej prezrta. Plotni strnad je v Avstriji uvrščen v Rdeči seznam kot ogrožena gostujoča gnezdilka.

SUMMARY

In 1981, 1990 and 1991, breeding of the Cirl Bunting *Emberiza cirius* was established for the first time since 1841 at Unterglanzberg and Sernau in Styria. The habitat there is rich, intertwined with vineyards, traditional orchards, grassy patches, shrubberies and forest edges. The author ascribes the extension of the range of this other-

wise Mediterranean species to places with distinct continental climate primarily to mild winters, as were the ones from 1987 to 1990, when Cirl Buntings could be seen in these places in winter as well. On the other hand it is quite possible that this species has been simply overlooked. Cirl Bunting has been in Austria included on the Red List as an endangered visiting breeder.

Johann Brandner, Puchstrasse 9, 8430 Leibnitz, Austria

British Library of Wildlife Sounds (BLOWS)

BLOWS smo ustanovili leta 1969 kot mednarodno neprofitno organizacijo, ki naj bi zbirala in ohranjala zapise živalskih glasov, hkrati pa delovala kot nekakšna priročna knjižnica za raziskovalne in izobraževalne namene. Danes ima BLOWS že mednarodno priznano zbirko glasov vseh mogočih živali z vsega sveta - ptic, sesalcev, žuželk, dvoživk, plezalcev in rib. Poseben poudarek smo dali glasovom ptic, predvsem tistim iz zahodnega Palearktičnega območja.

BLOWS lahko z glasovi ptic pomaga ornitologom na več načinov: (1) da jim svetuje o razpoložljivosti posnetkov glasov večine ptičjih vrst po vsem svetu; (2) jim v raziskovalne namene pošlje kopije posnetkov iz lastne knjižnice; (3) jim z uporabo sonografa pomaga pri analizi glasov; (4) jim svetuje glede opreme in tehnike snemanja; (5) in jim s svojimi posnetki pomaga pri identifikaciji ptic.

Po drugi strani pa ornitologi lahko pomagajo naši organizaciji tako, da za njeno knjižnico prispevajo svoje posnetke in tako omogočijo, da postanejo precej bolj dostopni za raziskave. Dobrodošli so posnetki vseh ptičjih vrst, saj bodo pripomogli k temu, da naša zbirka postane bolj celovita. Predvsem bi radi dobili še veliko več posnetkov ptic s celotnega Palearktičnega območja, sicer pa naj darovalci takšnega gradiva vedo, da bodo njihovi prispevki trajno shranjeni po naših visokih arhivskih standardih, in sicer v eni največjih zbirk živalskih glasov na svetu. Prosimo vas, da glede podrobnosti prosite za našo brošuro »Notes for Contributors« (Sporočila darovalcem posnetkov).

British Library of Wildlife Sounds (BLOWS),
National Sound Archive, 29 Exhibition Road,
London SW7 2AS, U.K.
Fax 071-823 8970
Telephone 071-589 6603